

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Věstník JČMF v Praze. Ročník 2 (1932/33), číslo 4.

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 62 (1933), No. 4-5, V53--V56

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/123912>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1933

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

VĚSTNÍK JEDNOTY ČESKOSLOV. MATEMATIKŮ A FYSIKŮ V PRAZE.

ROČNÍK 2 (1932/33).

ČÍSLO 4.

Program členských schůzí.

Na členských schůzích Jednoty budou přednášeti:

- Ve čtvrtek dne 2. března 1933 dr. E. BUNICKI: O aritmetisaci vý-
rokového počtu.
V úterý dne 7. března 1933 dr. V. SANTHOLZER: Měření radio-
aktivity hornin a vod.
V úterý dne 14. března 1933 dr. V. KUNZL: Aplikace iontové
trubice na absorpci v M -serii, a dr. V. KUNZL-
J. KÖPPEL: Výsledky nové precisiční metody pro
měření mřížkových konstant.
Ve čtvrtek dne 16. března 1933 dr. V. KOŘÍNEK: O elementárních
dělitelích matic.
V úterý dne 21. března 1933 dr. B. HOSTINSKÝ: O ergotickém
principu.
Ve čtvrtek dne 23. března 1933 dr. F. KUDELA: Ljapunovy práce
o zákonu velikých čísel.

Matematické přednášky se konají v matematickém ústavu Karlovy
university v Praze II, U Karlova 5, vždy ve čtvrtek o 18. hodině. Další
příhlášky přednášek matematických přijímá pořadatel matematické sekce
vědecké rady JČMF, prof. dr. E. SCHÖNBAUM.

Fyzikální přednášky se konají ve fyzikálním ústavu Karlovy uni-
versity v Praze II, U Karlova 5, vždy v úterý o 18. hodině. Po přednáškách
ukázky nových přístrojů fyzikálních. Další příhlášky přednášek fyzikálních
prijímá pořadatel fyzikální sekce vědecké rady JČMF, prof. dr. V. DOLEJ-
ŠEK, Spektroskopický ústav, Praha II, Preslova I, telefon 37984.

Zápis o řádné valné schůzi JČMF

konané dne 18. ledna 1933 v posluchárně matematického ústavu Karlovy
university v Praze.

Předseda dr. BYDŽOVSKÝ zahajuje schůzi v 17h 10m za přítom-
nosti 34 členů. Omlouvají se v. šk. r. PETÍRA a prof. ŠALAMON. Přečten
a schválen zápis o minulé valné schůzi.

Předseda vzpomíná zemřelých členů Jednoty: čestných a zakládajíc-
cích členů V. JERÁBKA a J. LIŽNARA, zakládajících členů F. V. SOVY
a J. VYKRUTY, skutečných členů J. DAŇKA, H. FILIPA, P. KRUPARE,
D. SELIVANOVA a F. STEINBACHA, kterýžto projev vyslechli přítomní
stojíce.

Nato oznamuje, že výbor podle řádu Fondu pro podporu vědeckého
badání udělil po návrhu komise odborníků vypsanou cenu z jubilejního

základu Vaňausova v částce 1000 Kč dr. VILÉMU KUNZLOVI, asistentu spektroskopického ústavu Karlovy university v Praze, za fyzikální práce publikované v uplynulém pětiletí.

Ředitel dr. VALOUCH doplňuje svou tištěnou zprávu některými poznámkami, zejména probírá závěrečné účty. Za kontrolující komisaře navrhuje prof. ŠRŮTEK, aby funkcionářům a výboru bylo uděleno absolutorium, což bylo schváleno jednomyslně. Rovněž jednomyslně byl schválen doplněk knihovního řádu.

Volby byly provedeny aklamací, proti níž nebylo námitek. Zvoleni tudíž jednomyslně podle kandidátní listiny: ředitelem VALOUCH, členy výboru (na 3 roky) HRUŠKA, KÖSSLER, RYCHLÍK, RYŠAVÝ, ŠMOK, ŠTĚPÁNEK, ZÁVIŠKA, náhradníky TEPLÝ, VYČICHLO, WANGLER, HRDLIČKA, ČERNÝ, PROCHÁZKA, kontrolujícími komisaři HÜBNER, ŠALAMON, ŠRŮTEK.

Volných návrhů nebylo. Podněty přednesené prof. dr. J. VOJTĚCHEM a prof. dr. J. SCHUSTEREM byly po debatě odkázány výboru. Nato koně předseda valnou schůzi v 18 hod. 30 min.

Knihovní řád JČMF byl doplněn podle usnesení valné schůze dne 18. ledna 1933 v článku 1 větou: Členům Jednoty, kteří jsou osoby právnické, se knihy nepůjčují.

Výbor JČMF pro správní rok 1932/33 se skládá z těchto členů:

Předseda: dr. BOHUMIL BYDŽOVSKÝ, profesor university Karlovy v Praze (do konce r. 1933).

Místopředseda: p. STANISLAV PETÍRA, vrchní školní rada v Praze (1933).

Ředitel: dr. MILOSLAV VALOUCH, sekční šéf v. v. v Praze (1935).

Pokladník: dr. FRANTIŠEK NUŠL, ředitel stát. hvězdárny v Praze (1934).

Jednatel: dr. VÁCLAV POSEJPAL, profesor university Karlovy v Praze (1933).

Knihovníci: dr. FRANTIŠEK ZÁVIŠKA, profesor university Karlovy v Praze (1935);

dr. JAN BŘEZINA, profesor reál. gymnasia v Praze (1934);

dr. KAREL RYCHLÍK, profesor vys. učení techn. v Praze (1935);

dr. VIKTOR TRKAL, profesor university Karlovy v Praze (1934).

Účetní správce: dr. JOSEF ŠTĚPÁNEK, vrchní školní rada v Praze (1935).

Archivář: dr. MIKULÁŠ ŠMOK, ředitel reálky v Praze (1935).

Zapísovatel: VÁCLAV VOTRUBA, posluchač university Karlovy v Praze (1934).

Bez zvláštní funkce: LADISLAV ČERVENKA, vládní rada v Praze (1934);

dr. VÁCLAV HRUŠKA, profesor vys. učení techn. v Praze (1935);

dr. VOJTĚCH JARNÍK, profesor university Karlovy v Praze (1934);

OLDŘICH JENIŠTA, min. komisař MŠO v Praze (1933);

dr. MILOŠ KÖSSLER, profesor university Karlovy v Praze (1935);

ing. dr. RUDOLF KUKAČ, profesor vys. učení techn. v Praze (1934);

dr. BOHUSLAV MAŠEK, místoředitel st. hvězdárny v Praze (1933);

dr. FRANTIŠEK NACHTIKAL, prof. vys. učení techn. v Praze (1933);

dr. KAREL PETR, profesor university Karlovy v Praze (1933);

dr. VLADIMÍR RYŠAVÝ, profesor reálky v Praze (1935);

dr. AUGUST ŽÁČEK, profesor university Karlovy v Praze (1933);

JOSEF ŽDÁREK, profesor st. průmyslové školy v Praze (1934).

Náhradníky (na rok 1932/33) jsou:

STANISLAV TEPLÝ, profesor reál. gymnasia v Praze;

dr. FRANTIŠEK VYČICHLO, profesor reálky v Praze;
 dr. ALOIS WANGLER, profesor reál. gymnasia v Čes. Brodě;
 dr. JOSEF HRDLIČKA, docent vys. učení techn. v Praze;
 KAREL ČERNÝ, posluchač university Karlovy v Praze;
 FRANTIŠEK PROCHÁZKA, posluchač vys. učení techn. v Praze.

Kontrolujícími komisaři (na rok 1932/33) jsou:

VÁCLAV HÜBNER, profesor reálky v. v. v Praze;
 dr. BEDŘICH ŠALAMON, profesor university Karlovy v Praze;
 JAN ŠRÚTEK, profesor reál. gymnasia v. v. v Praze.

Zprávy z členských schůzí.

Schůze výboru konaná dne 30. listopadu 1932. Zemřel prof. J. Daněk, Čáslav. — Usneseno vypsati příští rok cenu Mrňávkovu; podmínky má navrhnouti komise: Červenka, Březina, Šmok, Teplý, Wangler. — Přijata nabídka prof. dr. J. Klímy a prof. V. Ingríše, že napíší učebnici rýsování a deskriptivní geometrie pro střední školy. — Proti rozhodnutí magistrátu hlav. města Prahy, jímž bylo odepřeno živnostensko-právní povolení ke zřízení tiskárny v projektované novostavbě, bylo podáno odvolání k zemskému úřadu. — Schválena nájemní úmluva s pojišť. Sekuritas, do jejíž budovy v Praze II, Vodičkova 20, přesídli Jednota od 1. ledna 1933; kancelář a knihkupectví budou v V. patře (s výtahem), knihkupecká expedice v souterrainu. — Schválena kandidátka, zpráva ředitelova a knihovní, bilance a rozpočet pro valnou schůzi dne 18. ledna 1933. — V debatě vyzdvížena nutnost postupovati opatrně při rozhodování o nových publikacích. — Prof. Jarník vyšetří podmínky, za nichž by bylo lze uskutečniti přednášky doc. Knastra z Varšavy a prof. Hahna z Vídně.

Schůze výboru konaná dne 12. ledna 1933 jednala o situaci vzniklé polemikami o kritice otištěné v Časopisu a zvolila komisi, aby vypracovala pro výbor příslušný návrh.

Schůze výboru konaná dne 18. ledna 1933 rozdělila funkce, jak je shora uvedeno. — ČMT opatří ve vhodné době desku na rodný dům prof. Šolína a počítá se součinností Jednoty. — Schváleny podmínky, za nichž převezme Jednota prodej vzorů normalisovaného písma narýsovaného prof. dr. Vyčichlem; prodejní cena 70 h za výtisk. — Schváleno pozvání prof. Peczalského z Poznaně na leden a pozvání doc. Knastra z Varšavy a prof. Hahna z Vídně na březen. — Usneseno, aby v každém případě, ať se jedná o pozvání cizince nebo o jeho spontánní přihlášku, bylo napřed vyžádáno rozhodnutí výboru, při čemž dlužno zároveň předložiti rozpočet pravděpodobných výloh, které tím Jednotě vzejdou.

Matematická sekce vědecké rady pořádala tuto schůzi:

Dne 19. ledna 1933 přednášel dr. ANTONÍN ZELENKA: O risiku. V teorii risika, jak se jí zabývá pojistná matematika, jsou dva podstatně odlišné směry. Jeden z nich, starší, vycházejí z risika jednotlivých pojistek, se nazývá „individuální teorie risika“; druhý, který se zabývá toliko souborem pojistek a předpokládá pouze, že jde o veliký počet případů, se nazývá „kolektivní teorie risika“. Kolektivní teorii risika založil a vypracoval F. Lundberg. První jeho práce „Über die Theorie der Rückversicherung“ uveřejněna je r. 1906 v aktech VI. mezinárodního aktuárského kongresu ve Vídni a obsahuje už všechny hlavní prvky této teorie. Celá řada prací jeho a několika jiných autorů (Cramér, Laurin, Escher) vypracovala tuto teorii a přinesla řadu zajímavých a cenných výsledků.

V kolektivní teorii rizika za nezávisle proměnnou se volí nettopremie na risiko P . Pojišťovna vybírá bruttopremii na risiko λP , kde $\lambda \geq 1$, která se shromažďuje ve vyrovnávací rezervu, z které se však hradí všechny vzniklé škody. Je pak možno za určitých předpokladů dokázat, že pravděpodobnost $\delta(u)$, že vyrovnávací rezerva klesne někdy pod hodnotu $-u$, splňuje integrální rovnici

$$\delta(u) = \int_0^u \delta(u-z) v(z) dz + \int_u^\infty v(z) dz,$$

kde

$$v(z) = \frac{1}{u} \int_r^\infty p(z) dz$$

při čemž $p(z)$ je pravděpodobnost, že nastane-li škoda, bude v mezích $z, z + dz$. Dále je možno odvoditi vztah

$$\delta(u) < e^{-Ru},$$

kde konstanta R je určena vztahem

$$1 + \lambda R = \int_0^\infty e^{Ru} p(r) dr.$$

Vedle těchto základních poznatků je dnes už celá řada důležitých výsledků, které jsou zajímavé i po čistě matematické stránce.

V aprobačním řízení jsou tyto nové učebnice nebo přepracovaná vydání: Červenka L., Aritmetika pro III. třídu středních škol, 6. vyd. přepracované — Klíma J. - Ingriš V., Rýsování pro III. a IV. třídu středních škol — Petrá S. - Šmok M., Fysika pro nižší školy střední, 7. vyd. přepracované — Pithardt J. - Seifert L., Základy deskriptivní geometrie, díl III a IV pro VI. a VII. třídu reálků, 4. vyd. upravené — Ryšavý V., Fysika pro nižší třídy škol středních — Valouch M. - Špaček K., Měřičtví pro I. třídu středních škol, 7. vyd. přepracované.

Slovenská vydání těchto učebnic se připravují: Červenka L., Aritmetika pre I. triedu stredných škôl, 3. vyd. — Červenka L., Aritmetika pre II. triedu stredných škôl, 3. vyd. — Červenka L., Aritmetika pre III. triedu stredných škôl, 2. vyd. — Valouch M. - Špaček K., Meroveda pre I. triedu stredných škôl, 3. vyd.

Záviškova Mechanika je vytištěna až na rejstřík a obsah, takže bude v nejbližší době dokončena.

Novák Vlad. J., Kolísání podnebí v dobách historických a geologických, právě vyšlo jako 10. svazek sbírky Kruh. Cena brož. výt. Kč 36,—

Soubor přístrojů pro pokusy s elektrickými vlnami sestavila fa Kment jako rozkladnou soupravu, kterou lze předvésti pokusy s vlnami dlouhými i krátkými (až 250 cm) a pokusy s obloukem a ukázati princip přijímačů a sesilovačů. Příště uveřejníme popis souboru i návod k pokusům.

Vydává, nakládá a tiskne Jednota československých matematiků a fysiků v Praze II, Vodičkova 20. — Odp. red. Dr. Miloslav Valouch. — Vychází nejméně osmkrát ročně. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů čís. 294428-VII-1931.